По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 19 (173). Львів, пятниця 26. січня 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік II.

Громадський Вістник

Перемишль
Впр. о. Зубрицький А.
Чацкого 6.

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграмів Громадський Вістник Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 5300 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Німеччині 7500 н. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 50 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 7500 мп. Зміна адреси 300 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації.

Ціна примірника 300 мп.

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

В блуднім колесі.

Львів, 25. січня 1923.

23. с. м. в дискусії над експозе польського премієра забрав голос речник Українського Соймового Клюбу — пос. Самійло Підгірський. Речник представництва Волині, Холмщини, Підляша і Полісся, тобто тих земель, які опинилися по цей бік риської лінії, вложив декляpацію.

В декляpації зазначено, що українські посли з Волині, Холмщини, Підляша і Поліся входять у варшавський сойм як представники українського народу — вибрані загальним правом голосування. Землі, які вони репрезентують, це землі корінно українські, що від X в. входили у склад Української Держави зі столицею у Київі, пізнійше належали до Галицько-Волинського Королівства, в XIV в. перейшли як автономні теріторії до Вел. Князівства Литовського та Польщі; дальше — частинно належали до нової Української Держави за Гетьманщини, по занепаді її та по розборах Польщі війшли у склад російської Імперії. В 1917 р. по розпаді Росії наново зєдинилися з Українською Державою в Київі. Ходом воєнних подій років 1919-1921 ці землі були відірвані від матернього пня і без засягнення згоди корінного українського населення віддані у звязь з Польщею.

Згідно з волею всього українського народу, яку він проявив у вікових змаганнях за свою державність та згідно з волею населення своїх земель, українські посли як представники Волині, Холмщини, Підляша і Полісся заявляють перед усім світом, що метою наших національних змагань є утворення самостійної соборної Української Держави.

Рахуючися з фактом часової звязи з Польською Республикою, посли заявляють готовість співпраці з усіми народами, які входять у склад цеї держави під умовою, що український народ Волині, Холмщини, Підляша і Поліся — дістане в Польській Республиці, державі національно неодноцільній, таке правнодержавне забезпечення, яке дозволить йому осягнути його національно політичні ідеали. (Точний текст подамо після одержання соймових протоколів з Варшави. — Прим. Ред.). В своїй промові пос. Підгірський вобразив переслідування Українців з боку адміністрації, яка мститься за те, що на українських землях не вибрано ні одного Поляка, кривди на полі шкільництва і в области церковній.

Висловив домагання українського шкільництва, української мови в адміністрації і в суді, українського університету в Холмі, зажадав ревіндикації безправно загарбаних церков і монастирів, зажадав переведення земельної реформи, запротестував проти військового осадництва, вкінці заявив, що Український Клюб буде відноситися з резервою до п. Сікорского, бо не знає, в якій мірі він додержить конституційних гарантій.

Анальогічне становище зайняв білоруський клюб. Жидівський клюб не виступив одноцільно. Сіоністи голосувати „проти“. „За“ голосували тільки ортодокси. Частина жидівських послів вийшла зі салі. Німці з Королівства голосували „за“, члени Deutschbund-у „проти“.

Знаменний інцидент: пос. д-рови Райхови, який мав забрати голос іменем східно галицького жидівського клюбу, маршалок Ратай не дав голосу, мовляв — іменем Жидів говорив уже п. Тон.

З польських партій за п. Сікорским голосували людовці всіх мастей і соціялісти.

Кабінет Сікорского вдержався поки що на поверхні. Не дали йому провалитися національні меншости, які зайняли вижидаюче становище мимо провокаційного тону, на який дозволив собі п. Сікорскі в тій частині свойого експозе, в якій говорив про національні меншости.

Таким чином зробили вони спробу опортуністичної політики на варшавському ґрунті. На цей експерімент пійшов і Український Клюб. Своє принціпіяльне становище зазначив він в декляpації, підчеркуючи, що метою змагань всього українського народу є утворення Самостійної, Соборної Української Держави.

Кабінет Сікорского сходить на стежки, які топтали австрійські кабінети в останніх роках животіння небіжки Австрії. Без відома сьогодня на якому возі підвезеться завтра.

Покищо не застряг він завдяки національним меншостям, що з двох лих вибрали те, яке їм здається меншим.

Їм здається, що між Сікорским і яким небудь Корфантим на становищі премієра є велика ріжниця у відношенню до Українців, Білорусинів, Жидів та Німців.

І в антракті творять ілюзії.

Перспективи фашизму.

Фашистський переворот в Італії викликав досить значну літературу. Один з найцікавійших аналізів фашистського руху дає професор Базельського університету Міхельс. З огляду на цікавість й обґрунтованність поглядів проф. Міхельса переказуємо хід його основних думок.

Фашизм є результатом війни й викликаної війною зміни соціяльних відносин. Весь тягар війни в Італії упав головним чином на інтелігенцію й селянство в той час, коли робітники, яких не можна було зрушити з фабрик, що працювали на військові потреби, в значній мірі не знали фронту й залишались дома. Війна викликала в Італії значний зріст заробітньої платні робітників, при чому цей зріст платні був значно більший, ніж зріст удержання для інтелігентських професій. Заробіток залізничого сторожа, який не має жадних спеціяльних знань є лише на половину менший заробітку залізничого інспектора, який має спеціяльну професійну підготовку й часто перевищує заробіток представників багатьох інтелігентських професій з університетською освітою. Про те, як великі були жертви інтелігенції доводить той факт, на який вказує проф. Міхельс, що половина юристів, які працювали в його університетському семинарі, полягла на полях боїв; тіж, що вернулись до дому, стрінулись з усіма несприятливими умовами після військового становища, опинились в гірших умовах, ніж робітники. Між зубожілою інтелігенцією й робітниками, які досягли відносного забезпечення розпочалась боротьба. Цей взаїмний антагонізм ще більше зріс й збільшився, коли робітники, підпавши під вплив большевизму, розпочали самовільну націоналізацію підприємств, стали виступати проти армії, почали ображати вкритих ранами офіцерів й жовнірів. В звязку з цим почалось обєднання активних, патріотичних, національних й антисоціялістичних елементів довкола „fascii dei combattenti (спілок учасників війни); це обєднання врешті привело до перемоги над воюючим комунізмом. Таким чином основними причинами фашистського руху були: ображене патріотичне почуття, погіршене соціяльне становище інтеліґенції й опір проти натиску революційного пролєтаріяту, який змагався до диктатури. Само собою, що капітал був дуже радий, коли зявилась сила, яка стала до боротьби з комунізмом, використовуючи ту саму зброю, що її вживав й комунізм. Але капітал зовсім не утворив цього руху й навіть тепер часто займає до нього дуже неясні й двозначні позиції. Досить зазначити, що зїзд італійських промисловців в кінці вересня минувшого року висловився проти приєднання фашистських синдикатів. Зєднавши біля себе широкі маси й здобувши блискучу перемогу фашизм в жаден спосіб не може стати для капіталу тим мурином, який, закінчивши своє діло, може відійти. Через те в рядах фашистів тепер вже яскраво зазначається початок боротьби між буржуазними антісоціялістичними елементами й демократичними верствами, які хотять, не зважаючи на цілу свою ворожнечу до інтернаціоналістичного соціялізму, бути партією, яка також обороняє інтереси робітників.

За два місяці, які перебуває фашизм біля влади, не можна робити ще остаточних висновків. Але певні тенденції вже починають виявлятись. Виявляється слабість фашизму, яка полягає в тому, що він являється лише тактикою, відповідаючою певним настроям, а не виразною соціяльною й політичною програмою. Мусоліні зайнятий зараз у першу чергу закріпленням організації фашистів. Частина фашистської армії перетворена в міліцію національної оборони, яка має „служити Богові, італійській вітчині й підлягати премєру“. Переводиться скорочення штатів державних установ в цілях скорочення державних видатків. Поруч з цим премер проводить в адміністративні органи членів фашистської організації й таким чином хоче підпорядкувати їй цілу адміністрацію. Парлямент цілком позбавлено влади, свобода преси так само дуже обмежена. Мусоліні сам каже, що фашистська революція щойно починається. В розмові з журналістами він зазначив десятолітний термін для фашистської диктатури.

Але являється дуже сумнівним чи буде країна на протязі такого довгого терміну підлягати диктатурі, яка хоч й в більш мягкій формі копіює методи революційного соціялізму. Революційними методами можна руйнувати, а не будувати. В кожнім разі для довшого порядкування краєм вони непридатні. Й до сього часу Мусоліні не довів, що він буде уявляти щасливий виняток з цього загального правила.

Пр. 43/23. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Громадський Вістник“ число 13. (167) з дня 18. I. 1923. в артикулі під заголовками: 1) „Італія і панславізм“ в уступах а) між словами: „переконатися“ і „Серед того трагічного“ б) від слів: „та коли видять“ до кінця артикулу. 2) „Військова бранка у Сх. Галичині“ в уступах між словами: а) „добровольцем“ і „З кождого села“, б) „реклямаційні“ і „Міцis“, в) „багнетами“ і „В льокали“, г) „народности“ і „жандармерія“, д) „староства“ і „Скала“, 3) в рубриці: „Новинки“ з нотатки під заголовком: „Заява“ уступ від слів: „і не узагальнювати“ до „закидів“ містить в собі ество ad 1) 3) злочину з § 65 а) з. к., ad 2) а) провини з § 305 з. к., ad 2) б) злочину з § 65 б) і 98 б) з. к. і провини з § 300 з. к., ad 2) г) злочину з § 87 з. к. і провини з § 305 закона карного узнав доконану в дни 17. січня 1923 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 процедури карної заказ дальшого розширювання того друкового письма. Заразом видав наказ відвічальному редакторов тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1862 Д. з. п. № 6 ex 1863, а іменно засудження за переступство на гривну до 400 Мп. — Львів, дня 18. січня 1923.

(Підпис нечиткий.)

Справа Клайпеди.

Як справа Клайпеди сьогодні представляється — можна її вважати за програну Польщі. Польща побоялася відповісти безпосередною акцією на литовський напад на Клайпеду, щоб серед непевного положення в Европі не стягнути на себе війни з усіми її можливими комплікаціями і — віддала клайпедську справу в руки Ради амбасадорів. Тимчасом Рада амбасадорів не може занятися клайпедською справою, бо має на голові важнійші клопоти — французьку окупацію Поруря. Литовці заняли собі Клайпеду, французькі й англійські кораблі стоять у пристані і всьому тому спокійно приглядаються, а Польща — опинилася поза скобкою.

Цими днями в Клайпеду має поїхати комісія союзників, щоб там створити провізоричний уряд. По відомостям він має складатися з трьох членів: одного союзника (імовірно Француза) як голови, одного обивателя Клайпеди і одного Литовця. Присутність Поляка в цьому уряді не передбачується. Слід тут завважити, що проект вирішення клайпедської справи з часу перед литовським наступом на це місто, був ось який; правний стан Клайпеди нормується на 15 літ на підставі створення провізоричного уряду, в який входив-би теж представник Польщі; інтереси Польщі й Литви повинні бути забезпечені на рівні з автономними клайпедськими і литовськими. В порівнанню до цього давного проекту новий без сумніву означає польську програну. Виходило-б із цього, що Франція має намір сьогодні рішити клайпедську справу так, щоб Клайпеда дісталася за порозумінням з Литвою в сферу французьких впливів, подібно як Данціг у сферу англійських.

Було-б це великим ударом для Польщі, бо замкнуло-б перед нею майже так само для неї важний доступ до моря як Данціг.

Французько-литовська спілка в Клайпеді напевно не забезпечила-б Польщі ніяких прав до пристані, бо Литва вважає, що все ще стоїть у війні з Польщею з приводу Вільна. Так на пр. всупереч версайльському трактатови, який признає Польщі вільний транзит по Німані, Литовці замкнули для Польщі Німан під претекстом — війни за Вільно.

З приводу неприхильного для Польщі положення в Клайпеді в останніх днях польська преса дзвонить на тривогу. Деякі дневники посуваються аж так далеко, що висказують своє розчарування у Франції й французько-польський союз. На всі способи підбурюється польську публичну опінію, щоб викликати настрій подібний до того, який панував підчас „повстання" Корфантого на Шлеску, або Желіговского в Вільні.

Дня 23. ц. м. відбулася в справі Клайпеди дискусія в соймовій комісії для закордонних справ. Начальник східного відділу міністерства закордонних справ зложив звіт про сучасне положення Клайпеди. Потім міністр Скшиньскі заявив: Польський уряд не сумнівається, що союзники відновлять у Клайпеді status quo з часу перед литовським наступом. Польський уряд ніколи не згодиться на мериторичні переговори перед зліквідуванням литовського доконаного факту. Литовський наступ поважно загрожує европейському мирови.

Після цих офіціяльних заяв і інформацій комісія ухвалила, що вважає, що литовський наступ на Клайпеду повинен бути як найшвидше зліквідований в інтересі мира в Европі і що Польща ніколи не погодиться з доконаним насиллям, яке перечеркає життєві польські інтереси на Балтику. Комісія зажадала, щоб Рада амбасадорів узяла під увагу інтереси польської держави в Клайпеді.

Так поки-що виглядає польська активність у справі Клайпеди. Чи польські заяви вплинуть на рішення цієї справи — покаже будуччина. На всякий випадок сумнівне воно, щоб у сьогоднішному внутрішному положенню Польща була здібна до ширше закроєної акції.

„Побір до війська в цій країні має зовсім а зовсім нормальний перебіг".

З експозе польського премієра Сікорского.

Фашизм в Чехії.

Фашістський рух, що існує по иниших державах, мав своїм наслідком організацію фашістських елементів також і в Чехії. Чеські фашисти приняли назву: „Narodni Hnati". Чеський фашизм уже перевів активний виступ, який виявився в антікомуністичній демонстрації, що мала місце після замаху на міністра фінансів Рашіна.

Чеський фашизм ставить своїм завданням створення з Чехії одноцільної національної держави. Хоче він утворити для національних меншостей в Чехії таке становище, щоб вони не могли відогравать значіння при вирішенні справ державної ваги. Виконання цього завдання для чеських фашистів полекшується тим, що цілий чеський націоналізм, перейнятий власне тими самими ідеями, що чеські фашисти. Завдяки цьому фашисти в Чехії уявляють лише радикальний й агресивний авангард чеського націоналізму.

Не зважаючи на те, що проти фашизму в Чехії виступають сокільство й соціялістична партія, все таки треба думати, що при пануючих серед чеського громадянства настроях, він має шанси на поспіх й поширення.

Похід Франції на Німеччину.

Напруження.

В цілій окупованій области панує напруження. Арештовано 3 Німців за зневагу Франції. В Ельберфельд Німці стріляли до французьких касарень. В Гамборн проголошено страйк.

Банки відчинені.

Державні банки в Есен відчинено на ново. Французські сторожі покинули банкові льокалі. Арештовано директора фінансового уряду Тревіра.

Нові французькі розпорядки.

Французька армія дістала наказ обсадити всі телефонічні і телеграфічні стації, усунути німецьких урядників і назначити своїх.

Залізнича катастрофа.

„Н. Фр. Прессе" пише, що французька влада мобілізує силою залізничників, щоби привернути комунікацію, перервану наслідком страйку.

Промисловці перед судом.

Розправа у военному суді в Есен проти німецьких промисловців розпочалася дня 23. січня.

Куно поїде до Рур.

Берлінська преса доносить, що на домагання німецьких організацій канцлер Куно виїде на окуповану

ДР. ОСТАП МАКАРУШКА.

Середня освіта дівчат.

Друкуючи погляди ВШ. ідомого нашого педагога, зазначаємо, що вони можуть дати товчок до дискусії на цю тему. — Ред.

Середня освіта дівчат — це справа дуже важка і доси ще ніде не полагоджена: ні в Европі ні в Америці.

Та щоби у дальшім оминути непорозуміня, скажу заздалегідь, що під жіночою середньою освітою розумію таку освіту, яка має підготовляти жінку до висших студій: в університеті, техніці чи академії. Тому зовсім не буду торкатись усіх фахових середних шкіл, як промислових, господарських і торговельних, та учительських семінарій, бо ті школи, маючи свої точно означені доцільні наукові пляни, подають заокруглене знання, відповідно до певного фахового знання. Вони зразу приготовляють для життя, вони не служать ідеї теоретичного знання, а тільки подають матеріяльну освіту.

Але й середню жіночу школу, яка має підготовляти до висших студій, треба так уладити, щоби вона також підготовляла до життя, бож у кождій школі повинна учитися молодь не для школи, а для життя.

І це саме найважче завдання: придумати такий науковий плян для згаданої середньої школи, щоби ця остання відповіла обом вимогам: підготовити дівчину до життя і разом з тим до висших студій.

Що більше: кожда школа, виховуючи нову ґенерацію, яка має жити і працювати не спільчасно з нами, але після нас, в будучности, має обовязок підготовити нове покоління для успішної діяльности в майбутности, себ то: науковий плян повинен заздалегідь передвиджува ти і брати на увагу майбутні життєві потреби даної суспільности. — Якаж праця отвирається для нашої жінки в найближчому майбутньому? Очевидно праця у тих самих царинах, що й для мущин. А що діяльність людей проявляється в отсих трьох царинах: господарській, громадянській (політичній) і духовій (науковій), то й жінки будуть в будуччині працювати на тихже трьох полях. Однак чи можна передвидіти або відгадати, як у будуччині буде виглядати більше-менше кожда з тих царин праці і якої праці з них вимагатиме?

Якоюж в будуччині може бути діяльність жінки в господарськім (економічнім) життю? Доси в отсій царині припадала жінці в участи домашня господарка і правління в хаті, що, очевидно вяжеться зі званням матери. Мати є звязана з домом своїм завданням плекати і виховувати потомство і це тягнеться довгі літа і спинює її в свободі рухів. В суспільній інституції такого виду, якою є нині родина, більша частина тягару паде на жінку-матір.

В родині прозябає пошана і любов, з зародка виростає мова, віра і обичай, в родині має все ще своє питоме місце продовжування духового і морального життя, — а до плекання усього цього є покликана жінка, як рівнорядний чинник у подружжю.

Христіянська родина у нинішнім виді — це витвір науки Христа, основаної на любови, це оден з її могучих тріюмфів над поганством. Бо коли іменно за римського цісарства родинне життя серед Римлян стратило усю свою моральну вартість і женщину стали уважати не людиною, а тільки предметом вмисловості насолоди, іграшкою, що переходила ізза легкости розводів з рук до рук, то Христова віра жінку усуваючи розвід, видвигає жінку із того страшного пониження на педесталь досмертного товариша свого мужа і освячує подружжя, піднося чи його до степени церковної тайни.

Нині живемо в часах голосних домагань реформи христіянської родини: скасування церковного вінчання й заведення цивільного, уможливлення легких розводів. Большевицька Росія нищить інституцію родинного життя, а знова з заходу загощують до нас доволі часто книжки, навіть з науковою маркою, про освобождення жінки від надто тяжких родинних обовязків, про цивільні подружа, зрівнання у правах замужної і незамужної жінки-матери, заведення інститутів для публичного виховання дітей, щоби дати жінці змогу дальше духово працювати над собою та брати участь в публичному громадянському життю.

Не тут місце аналізувати або збивати ці модерні кличі. Одно є певне: як би там не зреформувалася родина денние, ми маємо надію, що у нас буде вона ще довго основною формою суспільности, жінка мати буде у ній завсіди займати найпочеснійше місце.

Я хотів би бачити в науковім пляні середної жіночої школи такі дисципліни і справности, які є спосібні підготовити дівчину до успішного сповнювання обовязків жінки-матери. Не можу собі уявити доброї матери без знання педагогіки, гігієни і біольогії, не можу собі уявити доброї господині без знання домашнього господарства і усіх родів ручних робіт.

Та коли не кождій жінці судилося бути матірю-родителькою, то

територію в ціли скликання націо-нальних зборів.

Що говорить Поанкаре.

Поанкаре заявив у Парижі, що Франція не лякається німецьких погроз, ані випадків на окупованій области, бо французька армія йдуча за Рен була приготована на все. Франція видержить на свому становищі і не уступить, доки не осягне своєї мети. Німеччина своєю політикою в окупованій Бельгії 1915 р. научила Французів, як давити всі заворушення і ломити пасивний опір робітників.

Голоси французької преси.

Французька преса дальше вдаряє у войовничий проти-німецький тон. Всі органи одноголосно накликають до розширення окупації Рур, до цілковитого відмежування окупованих земель від Німеччини, а навіть до походу на Берлін у випадку активного опору Німеччини.

Справа валюти.

Дня 22. січня Поанкаре мав із своїми міністрами нараду в справі введення нової валюти на окупованій области.

Пертрактації?

В Берліні відбулася нарада німецьких промисловців, які задумують розпочати переговори із французькими промисловцями в справі репарацій та окупації Рур.

Збірка.

Німецький уряд оголосив у Берліні вуличну збірку на користь Німців, що потерпіли від французької окупації.

Ліквідація страйку.

Французька влада на окупованих землях порішила за всяку ціну в найблизшому часі зліквідувати страйк німецького робітництва. В тій цілі не спиняться Французи перед жадними засобами.

З польських справ.

Кабінет ген. Сікорского отримав більшість.

В дальшій дискусії над експозе від імени німецького клюбу промовляв Шпікерман. Промовець вважає, що Польщі треба сильних керманичів і, що таким керманичем є Сікорскі. Питання про співжиття з Німцями не повинно щезати з дневного порядку. Критикує вираження Сікорского буцім-то Польща є національною державою. Заявляє, що німецькі меншости в Польщі і польські в Німеччині повинні зближатися до себе.

Корфанти від імени „Хшесціянських демократів" вірить, що польські партії ще дійдуть до порозуміння. Уряд Сікорского є тимчасовий. Клюб промовця не вірить, що цей уряд сповнить своє завдання. Що-до нац. меншостей, то вони мають усі конституційні права, якщо стоять на ґрунті польської державности. Промовець не вірить в швидке уздоровлення валюти (крики й протести). Буджетова рівновага можлива лише через заграничну позичку. Підчеркнув вагу аграрної реформи. „Не маємо нішо проти цього, щоб на кресах щезли великі земельні посілости, а цю землю заняли хоробрі польські хлопи (оплески) без шкоди однак для „руського" населення". Відносин Німеччини жадає як найбільш бездоганних відносин, які колись перетворяться в добрі. Признаючи за Сікорским патріотизм і добрі наміри клюб не візьме відвічальности за його уряд.

Далі промовляв Баранов в імени Білорусинів. Він заявив, що в соймі засідає достаточне число білоруських послів, щоб доказати, що білоруський народ живе. Підносить ряд закидів що-до теперішних білорусько - польських відносин. Клюб жадає територіяльної автономії з краєвим соймом. Жадає вдержання штучної кольонізації, ліквідації військових кольоній, аграрної реформи для місцевого населення, звороту репатріянтам землі, сконфіскованої державою та відбудови знищених сіл. Жадає далі, щоб негайно був виданий закон, який за безпечував би Білорусинам культурну автономію, допущення білоруської мови до суду й урядів та введення демократичного самоврядування. Клюб відноситься з резервою до кабінету Сікорского, але не хоче викликувати замішання голосуючи проти нього.

В імени Народової Партії Робітничої промовляв Ваховяк: Партія апробує становиско Сікорского відносно нац. меншостей. Жадає, щоб збільшено податки селянства. „Уряд Сікорского не є нашим урядом". Клюб приймає експозе до відома, але дальше його становиско залежатиме від діяльности уряду.

Від українського парляментарного клюбу послів Волині, Холмщини і т. д. промовляв Підгірський: Український народ змагає до створення самостійної української держави. Клюб погоджується на конечність співпраці з польським народом під умовою пошанування права на самовизначення. Промовець обговорює переслідування Українців на Волині, жадає: українських шкіл, української мови в судівництві й адміністрації та українського університету (голоси: Де?) — в Холмі. „До премієра відноситисямемо з резервою, бо не знаємо, в якій мірі він додержить конституційних гарантій".

Потім промовляли ще: Оконь, Прилуцкі і Ланьцуцкі.

Після закінчення дискусії виступив ген. Сікорскі: В дискусії виявився політичний розум сойму. Що-до аграрної реформи, то промовець не мав часу цю вельми обширну справу обговорити. У відповідь д-рови Тонови в справі Жидів промовець запитав, чи не було привілеєм невтральне поведення Жидів тоді, коли рішалося питання існування Польщі. Привілеєм є теж творення ріжних гасел для експорту за кордон і підношення з боку Жидів таких питань, яких ніде не ставиться в демократичних західних державах. Привілеєм є нарешті роблення з кождої „бурди" — жидівські погроми (оплески). Творення окремих жидівських громад є привілеєм. Далі Сікорскі відняв претенсії до Брандеса, який невдякою відплатив за польську гостинність. Якщо Жиди сповнюватимуть свої громадянські обовязки, уряд не допустить до зломання конституції. Що-до Німців, то „ми готові забути їм усі наші кривди, але польський народ мусить шанувати сам себе" (оплески). Німці повинні погодитися з істнуючим положенням і не обманювати себе надіями на зміну. У відповіди Білорусинам і Українцям промовець заявив, що їхні домагання йдуть далі, ніж пішов російський імперіялізм. Польща має безперечні права до „східних кресів".

Обіцює, що конституція не остане лише на папері, але й увійде в життя в справах шкільництва, свободи віри і господарства. Премієр взиває, щоб не висовувано небезпечних тенденцій, бо суверенність Польщі на цих землях мусить удержатися. Промовець розуміє труднощі поза - парляментарного уряду, але „направи Річипосполитої" не слід відкладати. Обіцює, піднятися її уряд промовця (шумні оплески).

Після цього маршалок Ратай предложив ось яке внесення: Сойм приймає до відома заяву премієра. Внесення одержує більшість.

Подробиці голосування в соймі.

„Хвіля" інформує: В часі голосування над експозе лави правиці були пусті. Оказалося, що неприсутні були Хадеки (Корфантого), які боючися, щоб Білорусини й Українці не голосували проти уряду, відкомандували часть своїх членів до буфету. Ішло їм о те, щоб Сікорскі поки-що вдержався при владі, бо за кулісами йдуть переговори між Вітосом, Корфантим і Маріяном Сейдою (Звйонзек Людово-Народови) в справі створення уряду, опертого на більшости, зложеної з правиці й людовців зі Сікорским на чолі. Упадок Сікорского перед закінченням цих переговорів спричинив би створення нового позапарляментарного, провізоричного уряду, який після закінчених переговорів треба-б було валити, а це викликало-б небажану проволоку. Сього можна оминути лише так, щоб Сікорскі дістав вотум довіря.

Жидівський клюб голосував проти експозе. Спричинене це було останньою, обидливою промовою Сікорского.

Внесення українських волинських послів.

Посол Антін Васильчук і тов. поставили ряд наглих внесень у справі надужить адміністрації підчас виборів і після них відносно волинського населення.

Український і білоруський клюб поставили нагле внесення в справі масового нищення лісів на т. зв. „всходніх кресах".

ледве чи не кождій паде в життю роль матери-виховательки. Бо не та є правдивою матірю, що родить, що на світ приводить, тільки та, що відповідним веденням дитини формує її духа. А жінка на кождім становищі, замужна чи вільна, повинна виконувати свій виховавчий вплив на молодше покоління, а то й на старших. Вже сама природа наділила її відповідними прикметами, як пожертвування, спіка, співчуття і милосердя, потурання, терпеливість, любов і ввічливість, причім не без додатнього значіння можуть бути принада і краса.

Щоденний досвід доказує, що всі вичислені прикмети обявляються передусім, ба навіть так сказати би степенуються у жінки-матери, бо тільки між матірю і її дитиною істнує той ніжний духовий звязок, який психольоґія називає терміном рапорт, а який так простенько і влучно зобразив Шевченко у своїй „Наймичці":

„..Марко, як в колисці
Часом серед ночі
Прокинеться, ворухнеться, —
То вона вже скочить,
І укриє й перехрестить,
Тихо заколише:
Вона чує з тії хати,
Як дитина дише.

Цього материнського рапорту нема у відношенню жінки до чужих дітей, у відношенню до яких жінка рідко коли буває обєктивно справедливою. Чи винна вона тому? Ні, тут винна ціла її психофізична орґанізація. Бо коли мужчина має дар сінтези, творить поняття і загальні закони і ними опановує прояви в життю природи і людей, то у жінки проявляється більший нахил до аналізи, і то не типічних, загальних проявів, але одиничних і осуджування їх з домішкою суб'єктивної симпатії або антипатії. Суд мужчини буває обєктивний, суд жінки афективний. Таким-ж самими бувають й почування жінки, не обєктивні, а все з доміною особистої симпатії або антипатії.

Тож вітчим не буває такий страшний для дітей, як мачуха, ані свекор такий несправедливий, як свекруха, яка мабуть у всіх народів увійшла в пословицю. Загально можна чути також голоси нарікання на немилосерну часто поведінку жінок-виховательок у захистах сиріт у Франції та Німеччині. Уявім собі, що теперішня родина розпадається, родичі перестають дітьми займатися, справа їх плекання, виховування і освіти стає публичною справою, дітей забирають матерям і віддають їх до виховавчих домів під догляд зовсім чужих жінок, які свої прикрі обовязки сповняють не з любови до діточок, але ради кусника хліба! А прецінь про такий рай для діточок мріють у нашім „століттю дитини" всі ті засліплені жінки, які хиба не видять пропасти Тайгету, у котру хотять зіпхати молоде потомство.

Та коли у жінки не бачимо инколи людських почувань до чужих дітей, то це легко зрозуміти на основі вище сказаного. Але просто неймовірними є факти недбальства деяких теперішніх матерей супроти власних дітей і то матерей з інтеліґентної верстви.

Розуміється, що така мати, яка свої обовязки вкладає на прислуг, може сміло твердити, що вона не бажає собі познакомитися з наукою педагогіки і гігієни ані не буде вважати того знання потрібним для своєї доньки. Така дама не буде потребувати рівного для своєї доньки знання домашнього господарства ані ручних робіт. Домашне господарство буде вести кухарка і покоївка, а всьо білля і одіж достарчать склепи і робітні. Самаж пані буде жити у світі абстрактних ідей і мрій.

Та на жаль повоєнні економічні відносини вимагатимуть від жінок чимраз кращого знання усіх галузей домашнього господарства, бодай би з огляду на конечну потребу ощадности. Наша поневолена нація не розпоряджає так обильними капіталами, щоби кожда родина могла мати вистарчаючі засоби для щоденного прожитку. Тож не дивом буде впровадження у науковий плян знання ручних робіт, шиття, крою, а навіть модиярства.

При науці математики треба би брати на увагу й знання ведення домашних рахунків.

При тій нагоді не буде від річи торкнутись одної звичайно дуже дразливої для жінок справи, а саме загальної слабости для моди. Мода усунути не дається, як не дається усунути алькоголь, нікотина, танець і війна. Але зате сама психіка жінки відповідним вихованням і освітою на стільки дасться змінити, що жінка не буде вважати моди конечним атрибутом свого єства. Як що жінці подасться можність пізнати умілість шиття, крою і модиярства, так без сумніву більшість жінок буде дивитися на хімери моди иншими очима, ніж тепер, а то неодна буде воліти убратися нераз у продукти своїх власних рук.

Чи і як дадуться зменшити домашні заняття жінки — це вирішать умови практичного життя.

А тепер перейдемо до участи жінки в громадянськім і духовім життю.

Участь жінки в громадськім і духовім життю є ще недавною і доси досить обмеженою. Від часу, як на урядничі становища допуще-

Совітська Росія.

Безробіття в совітській Росії.

Совітська преса бє трівогу з приводу зросту безробіття, по повідомленням „Рабочей Газеты“ нараховується 20000 безробітних металістів; з наведених даних видно, що в Одесі безробітних металістів 59 прц. всіх робітників цього фаху, в Твері — 19 прц., в Пермі — 10 прц., в Катеринославщині — 31 прц., на Уралі — 20 прц. Найбільша частина безробітних — некваліфіковані робітники. Хоч в деяких районах й зявляється попит на робітничу силу, але перевозка туди без робітних являється неможливою, наслідком розвалу транспорту й харчової незабезпеченности цих районів.

Загально-російський союз робітників кравецької промисловости нараховує тепер 50 000 чоловік. З них 18.000 безробітних. Безробіття збільшується через те, що робітники-кравці, які підчас громадянської війни порозходились по селах, тепер вертають у міста й збільшують кадри безробітних.

Голод.

З Чеборкас повідомляють, що населення чувальської области, в кількости не менше 10 прц., голодує і в цьому році. Більшість голодуючих складають діти і інваліди.

Самогонка.

В симбірській губернії за місяць боротьби з самогонкою, міліцією відібрано більш як 700 апаратів і 100 ведер самогонки. Під суд віддано більш 3000 самогонщиків.

Сучасний стан церкви.

В німецькому товаристві по вивченню Східної Европи проф. Тимашів виголосив доклад на тему: „Сучасне становище церкви в совітській Росії“.

Докладчик зазначив, що сучасна церква відріжняється від церкви попередніх часів тим, що в ній замісць форми, тепер панує її духовна суть. Політика большевиків була скерована проти церкви. Проте з початку, боючись різких сутичок з населенням, большевики змагались знищити церкву, не виступаючи безпосередно проти неї. Були конфісковані церковні землі. Було забрано церковне майно, що знаходилось в банках. Розпочата була енергійна пропаганда атеїзму серед населення. Почали одкривати мощі і допомагати поліційними засобами у творенню сект. Секта „чуріковців“ наприклад являється безпосереднім виділом чека. З цілю провокації почали вживати до церкви систему дрібних причепок. Заборонялось торгувати свічками під тим приводом, що то є спекуляція. Духовенству заборонено було служити в совітських установах; в відношенні до нього особливо енергійно переводилась трудова повинність.

Проте в цій боротьбі проти церкви совітська влада дістала поразку. Внутрішне значіння від цієї боротьби тільки зросло й збільшилось. Населення, бачучи важке становище церкви, почало даремне працювати на церкву. На церкву починають збіратись жертви. Велику ролю в цьому відношенні відограли селянські братства, які почали засновуватись при церквах. Яке значіння здобула пригнічена церква видно з тієї кольосальної кількости народу, яка брала участь в хрестних ходах. Зростав настрій перших віків християнства. Тепер большевики почали провадити політику розвалу церкви. Вони почали шукати свойого духовенства й знайшовши певне опертя серед нього, утворили групу „живої церкви“. В своїх змаганнях до модернізації церковних канонів, „жива церква“ зустрічає опір серед населення. Фактично „жива церква“ в новий большевицький комісаріят.

РІЖНІ ВІСТИ.

Новий лотишський уряд.

Дня 23. січня остаточно уконституувався новий лотишський уряд, утворений з представників усіх партій.

В Льозанні.

Сирійсько-палестинська делегація запротестувала проти заяви Ісмеда паші в справі кордонів. Дня 24. січня предложено Туреччині мировий договір до підписання. Льорд Керзон виїде з Льозанни найдальше до 30. січня. Ісмед паша зажадав прилучення Моссулю до Туреччини.

Над Балканом висить війна.

Болгарський міністр Даскалов у своїй промові заявив: „Над Балканом висить війна. Становище Болгарії є таке грізне, як 1916 р. коли вона вступала в світову війну. Вже сьогодні деякі держави пропонують Болгарії зброю і гроші, намовляючи до виступу проти Туреччини. Болгарії навіть обіцяно територіяльні уступки. Але уряд доложить всіх зусиль, щоби Болгарії не втягнути у вир війни, яка на Балканах вибухне в короткому часі.

Красін у Берліні.

В дорозі зі Сан Ремо прибув до Берліна совітський представник Красін, який має на меті скликати в Берліні економічну конференцію. В тій цілі до Берліна приїзджає також Чічерін. Також до Льондону і Парижа прибули представники совітського уряду.

Ревізії в Парижі.

Поліція перевела ревізію в льокалях анархістичних органів. Арештовано кілька осіб.

Чеська преса про Клайпеду.

„Час“ пише, що не можна недоцінювати подій у Клайпеді. На цьому невеличкому терені стираються інтереси Німеччини, Польщі, Литви, Франції і совітів, що може довести до поважного конфлікту.

„Венков“ доказує, що право до Клайпеди має тільки Литва, яка звязана з тим краєм історичними та етнографічними вузлами. Инші часописі виступають проти польських претенсій до Клайпеди.

Костел св. Степана загрожений.

Висока вежа віденського костела св. Степана загрожена цілковитою руїною, наслідком недостачі гроша для направи тої вежі. Віденська преса звернулася до населення Австрії із закликом складати жертви на реставрацію костела.

Заворушення в Парижі.

Сто молодих роялістів напало на редакцію органу „Ere Nouvelle“ та знищили друкарню. Опісля демонстранти хотіли здемолювати редакцію соціялістичного органу „Le Humanite“, але поліція розігнала демонстрантів. Богато осіб арештовано.

ОСТАННІ ВІДОМОСТИ.

ТЕЛЕҐРАМИ ПОЛЬСЬКОЇ АҐЕНЦІЇ ТЕЛЕҐРАФІЧНОЇ.

Услівя Німеччини в справі переговорів.

Відень. „Н. В. Журн.“ з Берліна: Німецьке правительство готово навязати переговори з Францією під услівям, що бельгійські і французькі війська покинуть Порурю.

Заява канц. Куно в справі Порурю.

Берлін. Польрадіо. Канц. Куно заявив послам зах. Прусії, що німецьке правительство ступатиме дальше шляхом раз обраним і всіми можливими і властивими засобами противитиметься французькій акції в Порурю. Не може бути бесіди про навязання переговорів під пресією французьких і бельгійських багнетів.

Митові французькі відділи в Дісельдорфі.

Дісельдорф. Прибули тут французькі митні відділи. Розміщення цих відділів здовж митного кордона послідує в найблищих днях.

Арештування посадника Дуісбурґа.

Дісельдорф. Бельгійські власти арештували посадника міста Дуісбурґа. Арештований стане перед военним судом.

Розправа проти 23 нім. промисловців.

Моґунція. Польрадіо. 23 промисловців, арештованих в Порурю відставлено до Моґунції. Завтра стануть перед военним судом. Розправу вестимуть згідно з французькою процедурою. На розправу прибуло богато кореспондентів американських і німецьких часописів. Делеґацію Робітничої Ради в Есен, котра прибула до Моґунції, щоби домагатися звільнення арештованих, повідомлено на письмі, що слідство проти арештованих не може бути здержане. Делеґації дозволено відвідати арештованих.

Французька стрефа.

Дісельдорф. Від 1. лютого французька стрефа сягатиме до мостового причілка в Кобленції.

Становище Анґлії в справі Клайпеди.

Льондон. Як звідомляє „Дейли Телеґреф“ англійська громадська думка є рішучо противна утворенню з Клайпеди корпус сепаратум у роді Данціґа або Реки. Часопис є думки, що конференція амбасадорів управильнить справу Клайпеди вже в найблизшому часі.

Франція і справа Клайпеди.

Париж. Авас. В париських добре поінформованих кругах думають, що престіж союзників вимагає приверненя в Клайпеді status quo. Для оконечного управильнення справи Клайпеди услівя не є ще приятливі. Першого звіту міжсоюзної комісії сподіються щойно з кінцем тижня. Поширення литовської суверенности на Клайпеду не є виключене.

Бойкот.

Мінхен. ВКБ. Персональ тутешніх готелів загрозив, що безпроволочно пічне страйк, коли чужинці французького і бельгійського походження, не заберуться з готелів. Дирекція одного з готелів, що в ньому мешкають члени міжсоюзної комісії, візвала їх кинути готель.

Справа Мосуля.

Льозанна. На засіданні комісії для теріторіяльних справ виступив Ісмед Паша проти відданнятсправи Мосуля під арбітраж Союза Народів і домагався звичайного звороту цього віляєта. Керзон зажадав від Ісмеда Паші зміни зайнятого становища, зазначаючи, що в разі відмови з його сторони звернулася би Анґлія до Союза Народів згідно з постановами проєкту про Союз. Делеґати Бонпар Гаяші й Ґароні зазначували в своїх промовах второпність і справедливість предложень союзників. Ісмед піддержав в цілости свою попередню заяву.

Льозанна. Польрадіо. Керзон критикуючи заяву Ісмеда Паші, виказував, що арабське населення творить четвертину всього населення в мосульському віляєті і в самому Мосулі. Числить воно 50 до 60 тисяч. Тому теж Керзон не в силі зрозуміти твердження Ісмеда Паші, начеб у цілому віляєті було лише 20 тисяч Арабів. Бесідник є думки, що в інтересі Мосуля є економічні взаємини зі Сирією і Баґдадом а не з Анатолією. Мосуль 60 км. від Баґдада. Наскільки отже границі жадані Ісмедом Пашею будуть признані, то це творитиме велику небезпеку для Арабів.

но демократичну верству, загалом незаможну, обнизилися для доньок тоїж урядничої і середньої верстви можливість й шанси вийти замуж. Тому донька середньої верстви стала домагатися для себе прилюдної освіти, рівної мужеській, щоби запевнити собі власною працею достойне і незалежне суспільне становище. Тим поясняється цей надзвичайний наплив дівчат до ґімназій, який почався около 25 літ тому і росте по нинішний день неприродно. А стали родичі посилати до клясичної ґімназії свої доньки саме тоді, коли в галицькій суспільности давалися чути голоси за усуненням навіть з мужеських ґімназій старих клясичних мов, особливо греки. Жінки, склавши іспит зрілости, йдуть до університету на доступні їм досі виділи, фільософічний і медичний факультет. Надії укінчених фільософок на запевнення собі прожитку не здійснюються: їх є за богато, а посад дуже мало. Тож приймають звичайно не постійні низькоплатні лекції по приватних жіночих середніх школах. Щойно недавно зроблено кілька спроб, надаючи жінкам посади в державних мужеських середніх школах.

Але є надія, що з допущенням жінок до законодатних тіл (соймів, парляментів) жінка здобуде собі право на всі горожанські становища, в адміністрації і судівництві з виїмкою, розуміється, військовости і душпастирства. Всі вільні звання, технічні і медичні, стоять вже нині для жінок отвором.

Тут не місце обмірковувати питання, чи жінка покажеться спроможною виконувати всі тяжкі обовязки, звязані з громадянською і духовою діяльністю. Відомо, що до наукової праці треба великого засобу волі і витревалости. Тож деякі психольоґи і фізіольоґи сумніваються, чи у женщин найдуться ті дві конечні умови для вичерпуючої напруженої духової праці. А Павльзен твердить на основі дотеперішного досвіду, що пересіч умової сили у мужчин є висша від пересічи тоїж сили у жінок, хоча й трапляються жінки, які своїми умовими здібностями стоять понад пересічаю умової сили мужчин.

Сама життєва конкуренція вирішить про скількість жінок в громадянській і духовій діяльности в будучности. Покажуться жінки здібними і справними на цих двох областях, то їх скількість зростатиме без сумніву.

Тільки всі вони потрбуватимуть скінчених академічних студій і для них треба середньої школи з таким науковим пляном, щоби та середня школа підготовила їх як слід до студій у висших школах; для них треба жіночої ґімназії.

(Докінчення буде.)

ЕКОНОМІЧНИЙ ВІСТНИК.

Значіння рурського промислу для Німеччини й Европи.

Поруря, заняте тепер Французами, є від часу поділу Горішнього Шлезька найважнійшою промисловою округою Німеччини. А саме, що торкається вугілля і заліза, то рурський басейн є майже одиноким джерелом постачання для цілої німецької держави, ба навіть для багато сусідніх країв, які дістають відтіль вугoль, залізо і сталь. В мирових часах рурська округа давала щорічно більше ніж 100 мілiонів тон камінного вугля а в 1913 р. навіть округло 115 міл. тон (в 1922 р.: 97 мілiонів!), при цілій продукції всієї держави 191 мілiонів тон камінного вугля.

Тепер участь рурської округи в камінно-вугляній продукції Німеччини є ще більшою, бо не лише пропала найголовнійша частина Горішного Шлезька (продукція мирового часу 43 міл. тон камінного вугля), але й округа Заари (13 міл. тон) та Альзація й Льотарингія. Також що торкається продукції коксу, який має особливо велике значіння для західно німецького гутничого промислу, то Поруря здавна мало для цієї продукції величезне значіння. З загальної німецької продукції 32 мілiонів тон коксу перед війною припадало на одно лише Поруря 25 мілiонів тон. Продукція залізної руди старої німецької держави походила здебільша в Льотарингії. При загальнім добуванню залізної руди в німецької митної полоси кількістю округло на 34 мілiонів тон залізної руди, припадало в останньому мировому році на Альзацію й Льотарингію більше ніж 20 мілiонів тон, на Люксенбург 6·5 мілiонів тон, а на округу Дортмунд лише біля 500.000 тон. Таким робом запаси залізної руди в найбільшій частині перейшли до Франції, при чому годиться зауважити, що сама Альзація й Льотарингія добувають більше залізної руди, ніж уся передвоєнна Франція. В наслідок того німецький залізний промисл, який ще перед війною вимагав імпорту чужої руди, тепер спроваджує залізні руди головно з Франції, Еспанії та Швеції, одначе в останніх місяцях звернувся й до канадійської руди, щоби не бути залежним у цьому відношенню виключно від Франції.

Що до продукції **заліза**, то Надренська Вестфалія теж займає у ній перше місце. З продукції 19 3 мілiонів тон чугуну в році 1913 — 8·2 мілiони тон припадали на реньсько-вестфальську залізну індустрію, на Льотарингію й Люксембурі 6·4 мілiонів тон, на область Заари 1·4 мілiонів тон, на Шлезьк 1 мілiон тон, на Зігерлянд, Вецляр і Гессен-Нассау стільки само, решта на полудневу Німеччину й Турингію. З загальної продукції 19·3 мілiонів тон чугуну більш аніж 9 мілiонів тон пропало здебільша на користь Франції та в меншій частині на річ Польщі (Горішний Шлезьк).

Поруря постачало вугля й коксу перед війною не тільки великій частині **німецької** індустрії, але й більшість **европейських** країн у значній мірі зуживала вугля з цієї округи. Весь заграничний експорт рурського вугільного синдикату доходив у 1913 році до 15·6 мілiонів тон вугля, 4·4 мілiонів тон коксу, а 1·7 мілiонів тон брікетів. З цього отримала Голяндія разом 7 мілiонів тон, Бельгія 4.8 мілiонів тон, Франція 4·6 мілiонів тон, Італія 1 мілiон тон, Швайцарія 0·8 мілiонів тон, Австро Угорщина 0·5 мілiонів тон, Росія 0·7 мілiонів тон. Те-ж скандинавські краї та Еспанія спроваджували перед війною великі скількости рурського вугля. Воно змінилося з того часу настільки, що і північні краї і Швайцарія й Італія, Еспанія і т. д. тепер присилувані не брати рурського вугля, а замісць нього спроваджувати американське й англійське вугілля, що, очевидно, вимагає значно вищих видатків. Австрія спроваджувала в останніх літах майже лише рурське вугілля для стирійських залізних гут. Крім цього австрійський залізний промисл ізза невистарчаючої скількости чугуну в Німеччині, яка мусить для себе самої спроваджувати великі скількости чужого чугуну, мусить ввозити значні маси чугуну й иншого матеріялу з Люксембургу і Льотарингії.

В самій Німеччині область Рури сьогодні постачає своєю продукцією вуголь, кокс і побічні матеріяли і вироби західно-німецької залізної індустрії не лише на вузшу реньско-вестфальську округу, таможні завізниці, електричні і газові фабрики, але навіть середньо- й полудново-німецька індустрія мусить послугуватися сьогодні рурським вугіллям і західно-німецьким залізом, бо постачання цих областей з боку Горішнього Шлеську неможливе від часу відірвання цієї багатої промислової области; горішньо шлеська продукція сирівців щораз більше обслугує Польщу.

Окупація Руру є остаточною метою французького великого промислу, який від ряду літ змагає до знищення свойого конкурента, Німеччини. Франція розпоряджає сьогодня продукцією вугля около 35 мілiонів тон. До цього треба долучити продукцію округи Заари у висоті 1 мілiона тон місячно. Французька продукція вугля збільшилася від 1919 р., а також виріб коксу росте постепенно і в 1922 р. осягнено 750.000 тон. Недостачу коксу у Франції витворено штучно, щоби мати претенсії до німецького промислу. Також кількість залізних виробів і сирівців у Франції осягнула передвоєнну висоту. Французький залізний промисл минулого року розпоряджав 7—8 мілiонами тон, а продукція в мирний час виносила 5·2 мілiона тон сирівцю і 4·7 тон стали. Конфіскуючи кокс у рурському басейні Франція хоче обнизити ціну того продукту та обезцінити залізні вироби своїх конкурентів коштом Німеччини. В гру тут входить також англійський та бельгійський великий промисл.

Обсада Поруря принесе очевидно для німецького промислу тільки втрати і труднощі, натомісць для французького копальництва тільки дальші користи. Достава вугілля для західньо-німецького промислу всеж таки не могтиме припинитися, бо туди треба буде доставити ті решти опалового матеріялу, що нагромадяться в рурському басейні. Але в парі з тим рурське вугілля призначене для Німеччини помітно подорожіє. Французькі гамарні, які загалом є добре заосмотрені, після обсади одержуватимуть ще більше рурського угілля і коксу, як дотепер, а кошти їх удержання падатимуть з дня на день. Заграниця одержуватиме після обсади ще менче угілля і заліза із західно-німецьких областей. В першу чергу торкається це північної Німеччини і Швайцарії, евентуально треба числитись з новим припиненням достави коксу для Австрії. Західньо-німецьке копальництво передбачує усі можливости і замовляє великі скількости англійського вугілля. Чи рурські копальняні робітники приступлять до ґенерального страйку у відповідь на французьку обсаду — поки що невідомо.

Приняті союзами робітників революції удержані в наглядно лагідному тоні і ніяк не відповідають радикальним висловам, які чулося на робітничих вічах на передодні обсади. На всякий випадок нема надзвичайної охоти до праці серед робітників а можна побоюватися, що через ґенеральний страйк буде загрожене істнування усеї фабричної продукції західньо німецьких областей. Уже груднева продукція Поруря виносила ледви 7·9 мілiонів тон. Але навіть тоді, коли до страйку не прийде, не можна сподіватися надто великих достав із занятої области, через що зухідньо німецький промисл потерпить найбільше. А що якраз це мають на увазі Французи, то можна сподіватись найбільш строгої контролі в области вугляної продукції. (За „Економістом“ у „N. Fr. Pr.“).

Економічна хроніка.

Фінансове становище Польщі.

Фінансове становище в Польщі характеризується данними про кількість паперових грошей в обігу й зростом задовження скарбу, які згруповано по місяцях 1922 р. в слідуючій таблиці:

	кількість папер. грош. в міліярд. м.	зріст задовження в міліярдах
січень	229,3	6,3
лютий	239,6	3,3
березіль	247,2	1'5
квітень	250,6	2,7
травень	260,5	3,0
червень	276,0	18,0
липень	300,1	25,0
серпень	335,4	25,0
вересень	383,8	57,5
жовтень	463,7	111,0
листопад	579,9	66,0
грудень	661,0	—

Румунський вихід до моря.

В звязку з льозанською конференцією в букарестських урядових і торговельно-промислових колах жваво дебатується питання про необхідність для Румунії запасового виходу до моря в тому випадкови, коли міжнародня ситуація укладається так, що в будуччині не можна буде зикористати проливи для румунської торговлі.

Тепер чорноморський транспорт відограє головну ролю в румунському вивозі і порти в Константинополі і Ґалаці легко обслуговують зовнішню торговлю Румунії. Проте складність політичної ситуації давно примушувала Румунію шукати другого виходу до моря. Ідея про зєднання Румунії прямим шляхом з яким небудь з портів на Адріятицькому морі була залишена й тепер обговорюється питання про можливість орієнтації румунської зовнішної торговлі на порти Егейського моря. Ця проблема має два можливі розвязання. 1. збудування залізниці, яка би, переходячи через болгарську теріторію, зєднала би Румунію з Дедеаґачем або Кавалою; 2. збудування також залізниці від Дунаю до Нішу й використання істнуючої лінії Ніш-Сальоніка. Політичні міркування, як здається, примусять Румунію здійснити лише другу частину цього загального пляну.

Німецькі замовлення на вуголь в Анґлії.

З Глявго повідомляють: На протязі останніх днів експортери вугля завалені замовленнями німецьких фірм. Всі вільні в січні записи вугля продані для негайної погрузки. Ціни за деякі ґатунки вугля піднеслись на 2 і пів ніліона за тонну.

Анґлійські аероплями для совітів.

Кілька тижднів тому назад англійською фірмою „Робертсон і Робертсон“ відіслані через Ревель совітському урядові вісім аероплянів. В Ревелі при розборці аероплянів для погрузки на залізницю виявилось, що всі мотори на анґлійських машинах німецькі. Номери моторів були записані й після наведених інформацій виявилось, що всі вони були передані в цьому році Німеччиною Анґлії в рахунок репарацій.

Реалізація позички з виграшами в Росії.

Офіціяльний продаж облігації 6-ти відсоткової позички з виграшами роспочалась в Москві 20. грудня, в провінції в початкови січня. Роботі по розміщенню позички комуністи надають дуже велике значіння.

Присилайте датки на політичних вязнів до Тов. „Краєвий Союз Кредитовий“, або до Тов. „Дністер“ з дописскою: на вязнів! — У Львові є ще кількасот арештованих Українців! — В першу чергу найблища рідня і села повинні прийти з помочею!

Курс грошей.

Львів, дня 24. січня 1923.

Доляри американські	28.500—29.000
„ „ (1 і 2-ки	28.200—28.700
Доляри канадійські	28.200—28.600
„ „ (1 і 2-ки	28.000—28.400
Марки німецькі	1·65—1·70
„ „ (сотки)	1·40—1·60
„ „ (дрібні)	1·20—1·50
Леї румунські	125·00—135·00
„ (дрібні)	115·00—130·00
Корони чеські	800·00—820·00
„ „ (дрібні)	790·00—810·00
Австрійські тис. нов. ем.	580·00—600·00
„ „ ст. ем.	3.350·00—3.400·00
„ сотки нов. ем.	55·00—60·00
„ 50 кор.	80·00—100·00
„ 20 кор.	26·35—26·00
„ 10 кор.	12·00—13·00
„ 1. і 2-ки	0·60—0·00
Рублі 5-сотки	180·00—240·00
„ сотки	240·00—290·00
„ 25-ки	105·00—115·00
„ дрібні	0·65—0·00
„ думські 1.000-ки	20·00—25·00
„ „ 250-ки	15·00—20·00
Карбованці	1·00—1·00
Гривні	1·20—1·00
Франки французькі	1750·00—1800·00
Фунти стерлінґів	120.000·00—130.000·00
Франки швайцарські	5200·00—5350·00

Золото:

20 кор.	125.000·00—128.000·00
20 франк.	122.000 00—124.000·00
20 марк. нім.	135.000·00—140.000·00
Фунти стерлінґи	72.000·00—72.200·00
10 рубл;	140.000·00—152.000·00
Доляри	15.580·00—15·6000·00

Срібло:

Корони австр.	1.900·00—2.000·00
5 кор. австр.	6.800·00—6.900·00
Фльорени австр.	5.800 00—6.000·00
Рублі	8.500·00—8.800·00
Копійки	27·50—28·00
Доляри американські	10.500·00—11.000·00
„ „ полов. і 1/4.	9.800·00—9.900.00
Доляри канадійські	9.000·00—9.300·00
„ „ дрібні	8.500·00—8.700·00
Леї румунські	1.340·00—1.350·00

Всі матеріяли призначені для „Жіночого Вістника“ проситься надсилати на адресу: Мілена Рудницька Лисяк, Львів, вул. Городецька ч. 97. II. пов.

Pro memoria.

НОВИНКИ.

— **Підвищка передплати.** В останньому тижні друк ґазети знов підскочив о 30%, а ціна паперу майже 50%. Зріст дорожнечі приневолює нас піднести ціну одного примірника вже від нині на 300 Мп. а передплату від 1. лютого с. р. на 7.000 Мп. місячно. — *Адміністрація.*

— **Конфіската.** Попереднє (18.) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за пять місць вступної статті п. з. „На Шипкѣ спокойно".

— **Шевченко на індексі.** Львівська прокуратура переростає своєю ревністю мабуть усі „малопольскі" прокуратури, з яких мабуть жадна не поважилабся на конфіскату слів Шевченка. Львівська прокуратура натомісць сконфіскувала в останньому числі „Свободи"… кінець Шевченкового „Заповіту", який, до речі кажучи, читався і співався прилюдно навіть на території старої царської Росії.

— **Наглі суди зведені!** Польські часописи доносять, що силою рішення польської ради міністрів з дня 22. п. м. знесено наглі суди, задержуючи їх тільки в кількох округах, навіщених звичайним бандитизмом.

— **Тютюн знова подорожіє.** „Газета Варшавска" доносить, що польські фабриканти тютюневих виробів в звязку з останньою звижкою заграничних валют, задумують піднести ціну тютюну о 50 процент.

— **Зі судової салі.** Передучора почалась перед львівським трибуналом розправа проти 31 мущин з Туринки, під Жовквою, обжалуваних о надужиття підчас української влади у Східній Галичині. Розправа має потревати 3 дні.

— **Український Нар. театр в Самборі.** Львівський народний театр, йдучи на зустріч бажанню місцевого громадянства дає в пятницю 26. п. м. в салі „Сокола" виставу найкращої драми В. Винниченка: „Гріх". — В суботу друга вистава песи зі співами і танцями А. Гордіна „Міра Ефрос". — В обох виставах бере участь головний режісер театр. О. Загаров.

— **Кепське підприємство.** Варшавський „Пшеґльонд вечорни" подає зіставлення, з якого виявляється, що фабрикація банкнотів в Польщі є одним з найбільш непоплатних підприємств. Бо беручи в основу ціни з грудня минулого року, то виріб одно-маркового банкноту коштує 160 мп., 5 маркового 190 мп., 10-маркового 230 мп., 20 маркового 265 мп., 100-маркового 830 мп., 500-маркового 420 мп. і т. д. Виявляється, що щойно пятсот-марковий банкнот оплачує свою продукцію. Перед польським урядом не лишається иншого виходу, як замінити друк банкнотів якимсь иншим, більш поплатним підприємством.

— **Весела бранка.** Жовківський староста взявся на спосіб. Мацошинським рекрутам в числі 15 післав чотири літри 90-процентового бонгу і 40.000 мп. на музику в парі з обіцянкою, що в польськім війську будуть мати таку забаву що другий день. Хлопці випили горівку і погуляли, а чи підуть до польського війська, покищо невідомо.

— **Сумі роковини.** Дня 9. січня ц. р. минуло пів століття від смерти безталанного французького цісаря Наполеона III. в Чізльгерст в Англії. Згноблений недугою і невдачею під Седаном, в наслідок якої втратив цісарство, бувший французький цісар доконував своїх днів на прогнанню. Понурий і стомлений життям вижидав усе новинок з Франції. В ширококрисому капелюсі на голові проходжувався повільним кроком цілими годинами по своїому парку а вечорами клав безустанно пасіянса. Проживши так вісімнайцять місяців, занепав на здоровлю до того, що лікарська конзилія вирішила конечність операції міхура, яку двічі переведено без успіху. Дня 8. січня 1873 р. стан хорого виявився вповні безнадійним. На пропозицію післати за сином, який вчився тоді в артилерійській школі, відповів конаючий відмовно. Ранком 3. січня Наполеон помер. Забальсамоване тіло бувшого цісаря, одягнене в однострій французького ґенерала дивізії, зложено в саркофаґ, пожертвований королевою Вікторією. Кільканайцять літ по смерти Наполеона III. згинув в південній Африці його син, теж Наполеон, а щойно минулого року померла жінка Наполеона III.

— **Гарем на емеритурі.** Після втечі з Царгороду султана Магомеда VI. полишився в султанській палаті чисельний гарем. Турецький уряд не хотячи приводити одалісок в одчай визначив їм мінімальну емеритуру в висоті 15—20 турецьких фунтів місячно. Характеристичне, що турецький уряд зніс платню, яку побирало 15 живучих тещ Магомеда VI., як безпідставну витрату грошей.

— **Вп. Передплатників в Чехословаччині** просимо отсим складати передплату на наш часопис в Банку Чеських Леґіонів в Празі на конто Видавничої Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адміністрація.*

— **Позір!** Ще й тепер як маємо перерібки футряних жіночих плащів, нішівки, поправки та нові мужеські футра, сирі шкіри на продаж і виправи, то обовязком кождого іти до одинокої української фірми Карпяка Львів Куркова 11 а. 1494 1-10

— **Килими глинянські** гарні і не дорогі, гафти, шифони, витки і и. поручає; сукні, біля зі смаком, совісно й дешево виконує Жіноча спілка „ТРУД", Львів, Ринок ч. 39. (вл. дім). XVI 1—10

— **Великі і послідні сех масниць Вечерниці** уладжує дня 1. лютого 1923 р. „У. П. Т" в Стрию в салі „Народного Дому" з широкою програмою і несподіванками. — Дохід на „Рідну Школу". Проситься о численну участь нашого громадянства. — Комітет. 1559 1-2

На допомогу Українським Інвалідам.

Світова війна, яка потрясла цілою Европою, відбилася на нас Українцях найбільш болюче. Сотки в руїну обернених наших сіл, знищення нашого економічного і культурного життя, тисячі безпомічних калік — отсе овочі світової хуртовини.

В нинішній статті бажаю порушити матеріяльне забезпечення українських інвалідів. Треба признати, що ідея суспільної опіки над українськими інвалідами, стрічається з великою симпатією в широких кругах українського громадянства, та всеж таки поміч українським інвалідам не є як слід зорґанізована. Причиною невистарчаючої суспільної опіки українських інвалідів є між иншим може і те, що загал громадянства не є як слід поінформований про теперішній стан інвалідського життя, а в слід за сим не знає, в яких саме розмірах треба прийти з поміччю.

Інвалідів Українців треба поділити на дві ґрупи. До першої належать Українці-інваліди зі світової, до другої із українсько-польської війни. Перша ґрупа досить чисельна (около 50.000), як виказує статистика — користає хоч в части з фондів польського державного скарбу. Правда, поміч державна не обіймає їх всіх без вийму. Многим ставляється ріжні перешкоди, вишукується ріжні преріжні причини, шоб застановити їм дотепер виплачувану інвалідську ренту, а коли декотрий з них одержує державну поміч то не в такій висоті, як одержує її інвалід-Поляк при тім самім проц. нездібности до праці. Попри се може однак користати з безплатної лікарської помочі в державних лічницях, може користати з інвалідських варстатів, має право одержати даром протезу ітд. — Так виглядає сучасне положення Українців-інвалідів із світової війни.

А тепер пригляньмося, як живуть українські інваліди з Визвольної війни?

До тепер переведена статистика виказує 5230 інвалідів.

Доля їх ніким не забезпечена, помочі з дуже малими виїмками нізвідки не одержують. Кождому із них належиться поміч від суспільности, в обороні слушних прав, котрої пострадали вони своє здоровля. За ініціятивою д-ра В. Целевича і Г. Паньчишина та при щирій і видатній допомозі Вп. д-ра С. Федака повстав в 1920 р. у Львові, „Український Дім Інвалідів". Проваджений з початку д-ром Музикою — удержуваний виключно скупими фондами Українського Горожанського Комітету. Ціллю заснування цього дому було примістити певну скількість працездатних інвалідів, провадити фахові школи, як шевську, кравецьку, учити інвалідів відповідного ремесла, щоб по скінченню школи могли самі на себе працювати. На жаль скупе приміщення не дозволяє многим інвалідам користати з цеї помочі. Лише 25 вибранців учиться ремесла, маючи повне удержання. А що діється з иншими?

Відповідь — в нужді, голоді і холоді з незагоєними ранами, на колінах суваються від хати до хати коротаючи на жебранім хлібі своє молодече, колись повне запалу і посвяти життя. Хто ними опікується? Після замкнення польськими властями Українського Гор. Комітету 1921 р. повстав у Львові „Тимчасовий Комітет Опіки над Інвалідами", котрий в жовтни 1922 р. перетворився в статутове „Українське Краєве Товариство Опіки над Івалідами". Ціла акція допомоги Українським інвалідам спочиває тепер в руках згаданого Товариства. Фонди, які „Краєве Т-во Опіки над Інвалідами" є в силі придбати — вистарчали до тепер на удержання У. Д. І. у Львові в котрім живе заледве 32 інвалідів та на уділення двох-трьох малих місячних грошевих запомог інвалідам в краю.

Отже лиш дуже мале число з тих нещасних одержувало до тепер малі одноразові допомоги або в грошах, або в протезах від Кр. Т-ва Опіки над Інв. Инші коло 80 прц. позбавлені всякої, хоч би і найменшої допомоги. Причина сему ясна. Розходи чи пак запотребування не покриваються з приходами. Справа стане яснійшою, коли зважимо, що само удержання Дому Інвалідів у Львові, коштує місячно 2,500.000 Мп. (два і пів міліона марок поль.), одна протеза (штучна нога) роблена у власній майстерні коштує 450.000 Мп. (чотириста пятьдесять тисяч марок поль.). Понад 200 Інвалідів внесло до тепер подання на протези. Значить, колиб кождому із них справити протезу, то потрібна на це сума девяти міліонів марок поль. При тім треба узглянити і дальший наплив подань о протези, як також це, що протези щоденно уживана може служити не більше чим 1—2 літ.

В теперішній хвилі, коли марка польська тратить на вартости з дня на день, стратило Товариство можність удержувати навіть істнуючий вже Дім Інвалідів у Львові. Про заснування якої небудь санаторії для лічення незагоєних ран нашим Інвалідам не може бути й бесіди.

Дальше так бути не може. З суспільної опіки не сміють користати лиш 32 вибранців, а повинні і мусять користати всі в нужді життя коротаючі Українські Інваліди з Визвольної війни.

До переведення цього потреба

конечно заінтересування цілої суспільности. Ідея допомоги українським Інвалідам повинна знайти відгомін навіть в найдальших закутинах нашого краю. Кромі істнуючого вже у Львові „Українського Дому Інвалідів“ — повиннні такі доми повстати по всіх наших повітових містах. Кожде село даного повіту повинно достарчити потрібну скількість харчів для удержання Пов. Дому Інвалідів, а приналежні місточка повинні достарчити потрібних грошевих фондів. Зорґанізуванням повітових Домів Інвалідських повинні занятися передусім бувші старшини Галицької Армії, бо в першій мірі їх обовязком є занятися страшною долею Українських Інвалідів. Переведенням збірки харчів по селах повинні занятися свідомійші селяне а передовсім ті, що служили в карних рядах Української Галицької Армії. Очевидно, що наше священство і учительство не сміє приглядатися сій роботі з заложеними руками.

Коли праця піде після наведених вказівок, то при добрій волі і загальнім заінтересуванню — вкоротці — маю надію — відчують наші Інваліди справдішну суспільну опіку, знаходячи приміщення в повітових Домах Інвалідів, — кошти удержання, котрих будуть мінімальні, бо харчів достарчать села. Відтак буде можна постаратися о заснування у Львові лічниці для наших Інвалідів, як також літну оселю, де найшли би приміщення і лікарську поміч хорі на груди Інваліди.

Вкінці позволю собі додати, що Українське Краєве Т-во Опіки над Інвалідами у Львові внесло ще в падолисті 1922 р. до міністерства у Варшаві подання о дозвіл на переведення збірки в краю, на що до тепер не одержало жадної відповіди. Значить, переводити збірку не вільно, одинаковож вільно кождому принести чи перевезти жертву від себе, або передати сусідови, щоб доручив її до Дому Інвалідів у Львові, вул. Софії ч. 25.

Й. Сідельник.

Шахові змагання.

Українці здавна мають великий хист — сидіти. Народ держиться твердо прадідної землі й сидить там, де сидів перед 2.000 літ. Були цілі генерації патріотів, що весь вік просиділи на печі (гл. Самійленко). Багато наших людей з подиву гідним героізмом сидить десятками літ за бюрками підрядних урядів, сидять місяцами в „холодній“, сидять ночами за картами, сидять годинами на ріжних і численних засіданнях; чому-б не посидіти за — шахами? Це значно вигіднійше, в зимі теплійше, дешевше і безпечнійше, як дертися з саночками на гори або шуміти з гори на лещетах чи сковзгати безцільно по леді на совгах.

І так уже природні умовини спричинили у нас на Україні досить буйний розвиток шахової справи. Шахівниця це поки що одиноке поле, де ми можемо пересувати корованими головами королів, де можемо когось шахувати (бо в політиці зась!) і де еманципація жіноцтва доведена до крайности: дама рішучо має перевагу над усіми иншими діячами, бо навіть чесний її супруг, хоч важнійший може, але слабий у ногах.

І тому, (багато би говорити чому) грає у нас мале й старе. Грають ученики й ґімназіясти, пісні академики, яким ще й у кишках грає, старші, сиві панове, грають нотом рично скромні люде і на скрізь скоромні, худі і грубі, бородаті й безвусі. Коли прийти вечером хоч би до республиканської каварні все чотири столики зайняті шахами, де люде без огляду на партійні ріжниці беруться до цеї визначно партійної роботи і зводять завзяті бої. Ще більше розпалюються численні „кібіци“, що нераз чинно інтервенюють, вмішуються у внутрішні справи ворожих „панств“ і хапаючи за чуба підданих одного „моцарства“ стараються тенденційними рухами перехилити перемогу на сторону свого аліянта чи симпатика.

Ясна річ, що ця перська гра на диво високо стратеґічна. Треба тут насамперед розвинути сили, потім розпустити розстрільну хлопців, підтягати артілерію веж, висилати легку кавалерію шкапет на стежі, виловлювати й вибивати легкодушних вояків звинними бігунами; вкінці тяжкою Бертою пробивати собі шлях через міцні укріплення ворога. І все це з одною метою: валити монархію в республиці, добиратися всіми способами до шкіри короля і загнати його в безвихідне становище „мату“. Достоту як недавно гетьмана.

Як у кождій війні так і тут про перемогу рішає докладно обдуманий і зручно переведений плян. Етапами до побіди є: маскована концентрація сил, ослаблення ворога числове або квалітативне, пролом фронту, хитра засідка навіть за ціну жертв, окруження й удар з флянки чи з заду, зиск на часі (темпо), підвисшення простого жовніра до степеня отамана (цей спосіб широко практикований на державному кораблі Петлюри всім іще в свіжій памяти під назвою отаманщини). Як у справжній війні так і в шахах має силу прінціп, що старшина без рядових стрільців нічого не варта (vide Денікіяда) Найгірший є пат“, коли моцарство ще ніби самостійне, а не може рушитися навіть на сторону, як сучасна радянська Україна.

Що шахи це є традийсно стратеґічна, доказують два факти: primo, що такий визначний стратеґ як начальник одної держави є заразом знаменитим шахістом і secundo, що багато шефів штабу віднесли більше перемог на шахівниці, як на полі бою.

Свого війська в нас обмаль: на Чехії трохи і в Харкові та Київі парканайцять старшин червоних мов редька (тільки зверха), бо в Галичині, коли пишу ці стрічки, що йно бранка. До „Сокола-Батька“ не кождий навіть молодяк хоче йти ставати в ряд (викрут є готовий: мала саля і до того наймана, не Наймана!); тому то добре і похвально бодай на сорокатім полі занятися суворими ділами Марса Градівуса.

Инші народи, навіть такі непосидючі як Французи й Англійці і такі кругом... нещасні як Москалі давно перегнали нас на цьому сидячому ґрунті нешкідливої партійности. На заході є села, де всі дорослі мешканці вміють грати в шахи. По містах істнують там усюди шахові клюби, шахам присвячені кутки в ґазетах й відбуваються періодично міжнародні шахові змагання. Але між націями досі мало відомі українські мистці, як приміром радник Евген Жарський.

А такі в нас без сумніву є: розвязують же шахові задачі, виграють десятки партій одну за другою, бють по кілька грачів нараз. Для прикладу наведу, що минулого місяця грав німецький Grosmeister Dr. Vidmar у Відні рівночасно 28 партій з неабиякими грачами і за півпята години такий був вислід: 2 партії програв, дві були ремі (нерішені), а 24 виграв. Отже осяг прямо дивовижний!

А у нас досі ще навіть нема українського підручника до гри в шахи. За те будуть, певно й незабаром, улаштовані перші прилюдні шахові змагання о мистецтво галицької України, і то влаштовані заходом — хтоб подумав! — Українського Клюбу шахістів при товаристві „Сокіл-Батько“, (Руська 20). Тепер ідуть поки-що вступні приготування: вкладки від членів зібрані, відбулися вибори, на цей раз без участи хліборобів, принято правильник, назначиться суддів і день головного процесу — як у байці! В самім Львові вписалося вже до шахової партії 38 мужів, відомих навіть поза „Републикою“. Тепер слово за провінцією.

Всюди, в кождім місточку при якимбудь культурно-освітнім товаристві, найкраще при „Українській Бесіді“ треба скласти гурток шахістів, вибрати старшину, зібрати вкладки, видати членам посвідки і письменно звязатися з центром. Всі партії треба грати о гроші: частина виграної повинна йти на „Рідну Школу“, а решту відсилати до Львова, до головного клюбу для закупна нагород на змаганнях. Навіть у звичайній грі слід додержувати „пестуше“: взята в руку фігура мусить тягнути, а коли не має куди йти, рушається король. Раз зроблених тягів не вертати в ніякому разі! Дамі не казати „шех“! Це все робити в тій ціли, щоби грачі на змаганнях не мали потім труднощів і для оминення суперечок та непорозумінь.

Датки від меценатів на закупно военного приладдя будуть прийняті з подякою, а їх прізвища поміщені.

Т. Ф.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередню свою адресу.

ОПОВІСТКИ.

З приводу Свят Різдва Христового рішив Виділ читальні в Добрянах пов. Городок Яг. вислати своїх колядників, щоби в цей спосіб сповнити свій народній обовязок та причинитися своєю жертвою до заспокоєння найконечнійших народніх потреб. Хор зложений з молоді заколядував 70.000 мп. з того 40.000 на Рідну Школу, 10.000 на сироти, 10.000 на інвалідів і 10.000 на політичних вязнів, аби і тим осолодити їх гірку долю в сірих тюремних мурах. На се зложили: Виділ читальні: О. Козак Анатоль 2000, Налепа Ілько 1000, Онисько Степан 500, Бабій Петро 1000, Налепа Ів. 500, Митюк Стефан 1000, Білоус Стефан 1000, Стець Гринько 1000, Калинович Антін 600, Барон Пилип 200, Вовк Гринько 100, Гук Ілько 500, Хома Іван 180 Гук Стефан 100, Гасюк Іван 400, Пронько Гринько 300 Мала-Гринько 500, Дмитрух Гринько 220, Дмитрух Василь 140, Дмитрух Михайло 1000, Хома Параська 200, Довгун Іван 200, Плотиця Гринько 240, Плотиця Теодор 100, Хома Стефан 200, Хома Михайло 200, Гук Ілько 100, Гук Текля 100, Шеґін Йосафат 200, Дмитришин Тимко 500, Дмитришин Стефан 200, Гук Гринько 500, Гук Ілько 100, Дмитришин Стефан 100, Стець Михайло 300, Мороз Михайло 200, Паліса Іван 400, Паліса Дмитро 100, Калинович Іван 500, Яньо Іван 200, Андрусишин Гриньо 250, Тиманевич Йосиф 100, Андрусишин Іван 500 Андрусишин Ілько 200, Волошин Іван 300, Стись Каська 200, Гук Іван 500, Гасюк Антін 1.000, Криса Петро 200, Лакомський Іван 100, Сабат Іван 110 Содома Яков 700, Гук Іван 150, Стець Іван 100, Бінкевич Іван 140, Дільний Іван 200 Мартин Гринько 100, Криса Михайло 200, Криса Гринько 500, Дідик Іван 300, Квятковський Михайло 300, Криса Гринько 1.000, Куба Гринько 500, Глаба Михайло 500, Хома Стефан 200, Галяберда Гринько 100, Дільний Микола 1.000, Паліса Стефан 200, Шостак Гринько 200, Налепа Ілько 1.000, Налєпа Данько 1.000, Гучишин Антін 400, Андрусишин Михайло 100, Хома Михайло 200, Сватко Іван 100, Товариш Михайло 300, Стець Іван 150, Плювак Павло 200, Стець Олекса і Шеґін Василь по 1000, Андрусишин Іван 300, Андрусишин Катерина 200, Міліян Анна 100, Стись Фронька 500, Міліян Іван 100, Куциняк Каська, Сабат Антін, Андрусишин Федь по 200, Сабат Гринько 500, Сабат Антін 200, Андрусишин Іван 1000, Вовк Іван, Шніцер Федь по 300, Довгун Ілько 200, Товариш Петро 300, Сабат Марія 265, Шостак Стефан 150, Гук Гринько 1000, Білоус Стефан, Андрусишин Андрух по 500, Чоловський Іван 200 Кочаєвич Михайло 100, Рондяк Сенько 1000 Білоус Каська 200, Вовк Гринько 100, Куциняк Стефан 400, Баляс Іван 300, Стець Антін 200. Криса Микола, Шпуляр Іван, Татарин Стефан по 100, Гучишин Гриннько 300, Гук Михайло 0 0, Ворожбит Іван 100 Гасюк Федь, Гасюк Микола по 200 Гасюк Параська 100, Андрусишин Каська, Вартоха Василь по 200, Захара Андрух 500, Хома Дмитро 100, Стець Роман 150, Стець Петро, Стець Стефан по 100, Пронько Стефан 500, Пронько Антін 200 Пронько Федь 100 Дільний Микола 500, Татарин Йосиф 160, Татарин Іван, Дільний Стефан по 200. Хома Петр 1000, Баляс Каська 100, Баляс Гринько 500, Стець Марія 380 Гавриляк Марія 200, Гук Іван 100, Шереметa Іван 200, Врублевський Антін 300 Гук Стефан 500, Вовк Марія 100. Вовк Іван, Налепа Іван по 200, Вовк Каська 300, Криса Стефан 400, Дмитришин Іван 500, Хома Гринько 300, Хома Пазя 100, Пронько Василь, Налєпа Петро по 200, Борський Іван 500, Пришліца Іван, Стець Никита, Пришліца Іван по 100, Пришліца Дмитро 400, Налепа Антін 100, Гасюк Степан 300, Собко Антін 500, Міліян Іван 100, Карбовський Стефан 240, Біґанський Іван 100, Давид Антін 400, Пачок Теодор, Хімчук Стефан по 500, Ворожбит Стах 300, Налепа Стефан 400, Шостак Андрій 300, Сидор Анастазія 400, Шуманський Антін 300, Стець Олекса 200, Шеремета Стефан 400, Юрчишин Михайло 300 і 100, Борська Параська 300, Білас Антін 200, Андрусишин Іван 450, Йопко Гринько, Дмитришин Михайло по 300, Татарин Анастазія 100, Гасюк Антін. Шостак Стефан, Сабат Антін, Криса Іван по 300, Пронько Михайло 200, Гук Гриньо, Пронько Марина по 500 Ворожбит Антін 100, ґраф Казимір Яблоновскі 3000, постерунок жандармерії 2000, служба двірська 700, збірка у Жидів в Добрянах 1400, Налєпа Іван зі Львова 1000, Беньбеневський Михайло2 50, Гучишин Петро 400. — Всім жертводавцям Спаси-Біг.

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Проситься всіх, хто знав би що про **Петра Винника,** українського булавного (штаб. фельдфебля), родом з Заліщик, котрий зразу пробував в Чорткові, а по наступі Поляків був в невол і в Берестю Литовськім, зволить повідомити зажурену матір Теклю Винник в Заліщиках в інтернаті. Заграничні часописи проситься о передрук. 1554 1—1

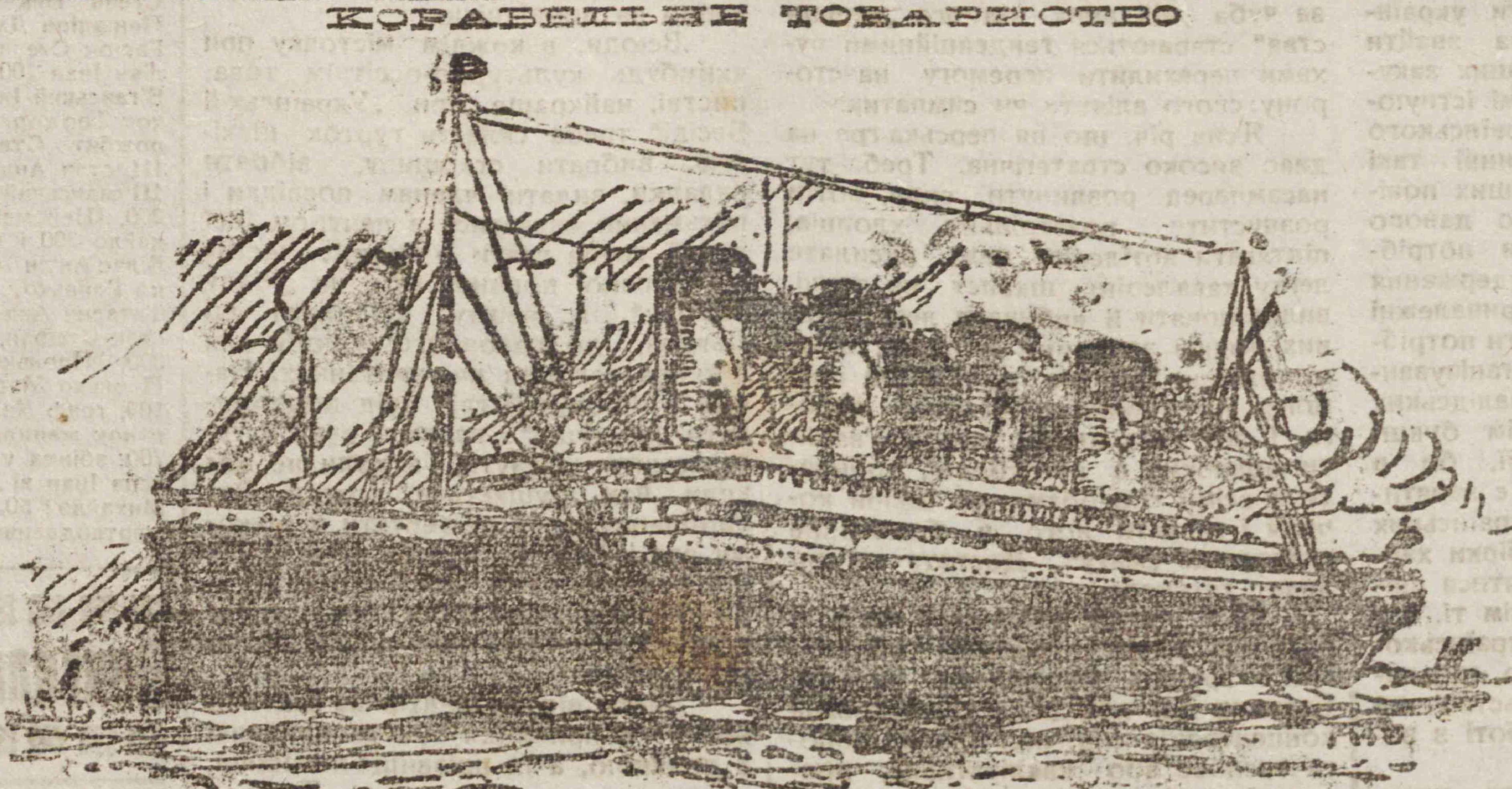
Дрібні оголошення.

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО

ЕВРОПА-Америка
4½ днів через Океан лише 106 долярів
і еміґраційний податок **8 долярів.**

ЕВРОПА-Канада
4½ днів через Океан лише 106 долярів
і ціна залізничого білету до місця в Канаді.

Найбільший анґлійський корабель „OLIMPIC“ 48.000 тонн.

1560 1—20

„WHITE STAR LINE“ (Лінія Білої Зорі). Львів, Городецька 36.

відсилає зі Львова до порту великі транспорти пасажирів до АМЕРИКИ і КАНАДИ в день **31. січня ц. р.** Користайте з нагоди і зголошуйтеся до того бюра, щоб купити корабельні карти, бо отримати докладні еміґраційні вказівки є в інтересі всіх пасажирів! Найбільші, найшвидші, цілий світ дивують кораблі „МОРСЬКІ ПАЛАТИ“, а їх має тільки „White Star Line“ (Лінія Білої Зорі)

ЦЕНТРАЛЯ: ВАРШАВА, МАРШАЛКІВСЬКА ч. 14.

ЛЬВІВ, Городецька ч. 36. і ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського ч. 5.

УВАГА! Продаж корабельних карт і всякі еміґраційні формальности полагоджує вище назване корабельне бюро. — — — — — —
Звертайтесь тільки до „WHITE STAR LINE“ після вказаних адрес!!! — — — — — — — — — — — — — —

ЕМІҐРАНТИ, які не можуть виїхати до Америки (Сполучених Держав) або Канади, можуть без всяких трудностей виїхати до **КУБИ.**

XXVI Всяких інформацій уділяє безплатно 1—5

„HOLLAND AMERICA LINE“

ЛЬВІВ, вул. Сикстуська ч. 24

(давніще вул. Городецька 101.)

Приїзджаючі до Львова можуть вступити по інформації до нашого бюра коло двірця Городецька 91.

Церковні уряджения

достарчує перша фірма церковн. уряджень

:: ТЕОДОЗІЯ КОМІСАРЧУКА ::

в СТАНИСЛАВОВІ, вулиця ШЕВЧЕНКА (власний дім).

1557 1—1

— 50 прц. зиску призначується на фонд Сирітських Кооператив. —

— Здібні старші хлопці, охотні до всякого ремесла дістануть приміщення. — Інформації в повищій фірмі.

ПОТРЕБУЮ від 1. лютого вправного і солідного інструктора, який приготовив би дві учениці з вищої ґімназії до матури, а одну з нишої до вступного іспиту до V. кл. ґімн. Пожадане знання французької мови. Винагорода після умови. Рефлектанти надішлють письменні зголошення з поданням условій на адресу: о. Остап Скоморовський, парох Мшаньця, п. Глубічок великий (коло Тернополя).

1544 2—2

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

КРЕДИТОВОГО ТОВАРИСТВА

„САМОПОМІЧ“ в ЗОЛОЧЕВІ

реєстр. тов. з обм. пор.

відбудуться дня 13. лютого 1923. о 14, евгл. 15. год. в льокалі канцелярії адв. д-ра Дрогомирецького в Золочеві з денним порядком:

1) Вибір предсідника Зборів.
2) Доклад о стані Товариства.
3) Вибір Надзірної Ради.
4) Евентуальна ліквідація Товариства.
5) Внески членів.

Колиб не було комплету до Зборів на 14. год., то того самого дня о 15. годині відбудуться другі Загальні Збори з тим самим порядком. 1555 1—3

ЗА НАДЗІРНУ РАДУ:

о. Е. Мондибович, д-р І. Дрогомирецький.

XXI 2—5

Творім українську „НУЗУ“ у Львові

Складаймо уділи до Кооп. „Союз Українських Інвалідів при вул. Руській 3, II. пов. — —

Число уділів необмежене.

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Товариства Читальня „Просвіти“ в Бурштині

відбудуться дня 28. І. о год. 5. вечером в домі Чит. „Просвіти“ в Бурштині зі слідуючим порядком:

1) Відчитання протоколу з останніх Загальних Зборів.
2) Звіт з діяльности Товариства.
3) Вибір Виділу.
4) Внесення членів.

За Виділ Чит. „Просвіти“ в Бурштині:

Максим Николайко, містоголова. 1558 1-1 Іван Терешків, секретар.

Надзвичайні Загальні Збори

„Української Споживчо-господарчої Кооперативи при Товаристві допомоги еміґрантам з України“ у Львові

відбудуться в неділю 4. лютого 1923 р. о год. 10. рано, а в разі браку відповідного числа членів о год. 11 рано того самого дня без огляду на число членів, з отсим денним порядком:

1) Відчитання протоколу з послідних Загальних Зборів.
2) Доклад Управи про діяльність склепу.
3) Зміна статута §§ 1, 14, 28, 35, 41, 42а 43 і 58.
4) Довибори 3 членів Надзірної Ради.
5) Затвердження 2 членів Управи.
6) Внески і запитання. 1562 1—1

Львів, дня 21. січня 1921 року.

А. Білецький, голова Надз. Ради. М. Тарачович, секретар.

Довголітний робітник ФІРМИ БРАТІВ ШТАВБЕР відкрив — —

першорядну робітню

анґлійських і французьких костюмів і плащів

1392 0-10

І. Штокнопф ЛЬВІВ — ВУЛ. КУРКОВА ч. 5

Найдешевше

можна пошити собі убрання чи плащ тільки в кравецькій майстерні Українських Інвалідів при вул. св. Софії ч. 25. Скоро, солідно і після всіх вимог найновійшого фасону. Спішіть з замовленнями. Хто скорше принесе, тому скорше викінчиться.

XXI 2—5

УВАГА! Ніяких аґентів не маємо і не висилаємо, як також крім Калуша і Перемишля ніякої філії не маємо.

Найліпші ДЗВОНИ

1517 ПЕРЕДВОЄННОЇ ЯКОСТИ 4—20

є на складі і можна замовляти у :: істнуючої від 1808. року фірми ::

БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в КАЛУШІ або в ПЕРЕМИШЛІ

вул. Красінського ч. 63.

На жадання висилається цінники оплатно.

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

висвітлюють від вівторка 23. ц. м. односеріову монументальну драму жіночої психіки, основаної на тлі блискучого світа американської плютократії в 7 діях п. з.

„Конфлікт“.

Прямо казочною є гра ґеніяльної драматичної артистки PRISCILLI DEAN — преміованої американської красуні, яка виконувала головну ролю в арцитворі „ЖЕБРАЧКА ІЗ СТАМБУЛУ“.

За редакцію відповідає Ол. Кузьма.

З друкарні Спілки „Діло“ Львів. Ринок ч. 10.